

Förändring av Svenska ämnesords riktlinjer

Presentation av ändring

Ämnesord för nationell grupp verksam utanför det egna landet, till exempel termen Svenska missionärer, är en konstruktion som kommer att tas bort ur Svenska ämnesord.

Konstruktionen var tidigare möjlig enligt Svenska ämnesords gamla riktlinjer som var publicerade i Verktygslådan under rubriken *Ämnesord med adjektivbestämning* (se nedan, punkt 1.) Efter en revidering av riktlinjerna är dessa typer av konstruktioner nu ogiltiga och berörda ämnesord kommer att raderas (cirka 100 stycken). Längst ned i detta dokument listas de termer som kommer att tas bort. Ändringen görs i syfte att linjera Svenska ämnesords konstruktion med de stora internationella systemen LCSH och FAST.

Gamla riktlinjer vs. nya riktlinjer

Här redovisas de gamla riktlinjerna (publicerade i Verktygslådan) jämfört med nya riktlinjer (publicerade i Metadatabyrån).

Ämnesord med adjektivbestämning (gamla riktlinjer, Verktygslådan)

”Nationalitet och etnisk tillhörighet kan uttryckas med en adjektivbestämning (650 #a Svenska emigranter) eller med ett allmänt ämnesord kombinerat med ett geografiskt ämnesord (650 #a Invandrare) och (651 #a Sverige). När man ska välja mellan dessa uttryckssätt gäller följande:

Konstruktionen med allmänt ämnesord + geografiskt ämnesord ska föredras när båda konstruktionerna är möjliga. Undantag: se punkt 4 och 5 nedan.

Konstruktionen med adjektivbestämning ska användas:

1. för företeelser utanför ursprungslandet eller – området
2. för etniska grupper som inte är entydigt knutna till ett geografiskt område där de utgör den dominerande befolkningen. Dessa ämnesord kan kompletteras med en geografisk underindelning vid behov
3. för vissa stilar och riktningar inom litteratur och konst (inklusive arkitektur och konsthantverk): buddhistisk(a), bysantisk(a), etruskisk(a), gotisk(a), gustaviansk(a), hinduistisk(a), islamisk(a), kristen/kristna, romansk(a). (listan utökas vid behov)
4. för att uttrycka språk och nationalitet inom ämnesområdet litteratur och konst. Se särskilda anvisningar i Särskilda länders litteratur och Litteratur på ett särskilt språk. Se särskilda anvisningar i Nationalitetens och kulturernas konst.”

”5. för konst från de antika kulturerna, se särskilda anvisningar i Nationaliteters och kulturers konst.”

Ämnesord med adjektivbestämning (nya riktlinjer, Metadatabyrån)

”Nationalitet och etnisk tillhörighet kan uttryckas med adjektivbestämning i särskilda fall:

- För etniska grupper som inte är entydigt knutna till ett geografiskt område där de utgör den dominerande befolkningen.
- För särskilda stilar och riktningar inom litteratur och konst (inklusive arkitektur och konsthantverk): buddhistisk(a), bysantinsk(a), etruskisk(a), gustaviansk(a), hinduistisk(a), islamisk(a), kristen/kristna, romansk(a). Listan kan utökas vid behov.
- För att uttrycka språk och nationalitet inom ämnesområdet litteratur, inklusive ämnesord för författare. Se anvisningar för Särskilda länders litteratur, Litteratur på ett särskilt språk och Verk om författare.
- För att uttrycka nationalitet inom ämnesområdet konst. Se anvisningar för Nationaliteters och kulturers konst.”

Alternativ indexering

De resurser som har indexerats med termer av typen Svenska missionärer kommer att indexeras om med nya termer. I flera fall har adjektivkonstruktionerna använts felaktigt och en omindexering kommer i dessa fall att innebära en indexering med grundterm för grupp och geografiskt ämnesord, till exempel Missionärer; Sverige.

I flera fall har termerna använts felaktigt i auktoritetsposter. I dessa fall kommer termerna att ersättas med grundterm för grupp, till exempel Missionärer.

Det är svårt att ange ett generellt mönster för omindexering av bibliografiska resurser om personer verksamma utanför ursprungslandet. I de fall nationalitet för gruppen framhävs som särskilt viktigt anges ämnesord för detta i kombination med aktuellt land, till exempel Svenskar, Missionärer, Indien. I andra fall passar det bättre med geografiska ämnesord både för nationell grupp och verksamhetsland i kombination med ämnesord för verksamhet. I samband med städning kan även nya termer komma att införas.

Aktuella termer som kommer att raderas

(förekomst i Libris inom parentes)

- Franska soldater (2)
- Engelska soldater (13)
- Finska soldater (28)
- Belgiska soldater (3)
- Spanska soldater (5)
- Skotska soldater (2)
- Italienska soldater (4)
- Tyska soldater (40)
- Svenska soldater (47)
- Ryska soldater (10)
- Danska soldater (9)

Norska soldater (13)
Svenska kvinnliga soldater (2)

Engelska legosoldater (2)

Danska jägare (soldater) (2)

Svenska poliser (8)

Polska konstnärer (13)
Ryska konstnärer (32)
Norska konstnärer (1)

Svenska fångar (31)
Finländska fångar (1)

Svenska kvinnor (35)
Albanska kvinnor (2)
Danska kvinnor (2)
Guatemalanska kvinnor (2)

Svenska läkare (19)

Ryska köpmän (9)
Svenska köpmän (14)
Spanska köpmän (2)
Tyska köpmän (11)

Ungerska krigsfångar (5)
Tyska krigsfångar (45)
Sovjetiska krigsfångar (13)
Danska krigsfångar (17)
Svenska krigsfångar (39)
Ryska krigsfångar (45)
Franska krigsfångar (10)
Polska krigsfångar (13)

Amerikanska arkitekter (2)
Danska arkitekter (9)

Italienska tonsättare (16)

Svenska teosofier (1)

Svenska fotbollstränare (13)

Ryska militärer (29)

Tyska bokkonstnärer (3)

Svenska fotografer (193)

Svenska ingenjörer (23)

Europeiska resenärer (9)
Isländska resenärer (2)

Amerikanska resenärer (22)
Skandinaviska resenärer (8)
Ryska resenärer (10)
Svenska resenärer (157)
Engelska resenärer (19)
Engelska kvinnliga resenärer (12)
Brittiska resenärer (97)
Irländska resenärer (2)
Finska resenärer (15)
Spanska resenärer (8)
Franska resenärer (285)
Italienska resenärer (101)
Tyska resenärer (73)

Svenska uppfinnare (19)

Svenska kvinnliga filmskådespelare (14)
Svenska präster (28)

Svenska officerare (39)
Franska officerare (6)
Tyska officerare (10)
Finska officerare (14)
Norska officerare (1)
Svenska kvinnliga officerare (2)